

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Ιωάννου Φωτοπούλου, Ιστορία της Σελίτσης - Ερατύρας. Από τους ρωμαϊκούς χρόνους μέχρι του 1912 και εν μέρει μέχρι σήμερα. Αθήναι. Σελ. 161.

Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

doi: [10.12681/makedonika.9372](https://doi.org/10.12681/makedonika.9372)

Copyright © 2016, Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τζιάτζιος Ε. Σ. (2017). Ιωάννου Φωτοπούλου, Ιστορία της Σελίτσης - Ερατύρας. Από τους ρωμαϊκούς χρόνους μέχρι του 1912 και εν μέρει μέχρι σήμερα. Αθήναι. Σελ. 161. *Μακεδονικά*, 1, 591–592.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9372>

Δημ. Ζώτου, 'Η δικαιοσύνη εἰς τὸ κράτος τοῦ 'Αλῆ Πασᾶ. 'Αθήναι 1938.
Σελ. 152.

Ὁ κ. Ζώτος ἀνήκει εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβον νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν μνήμην τοῦ 'Αλῆ Πασᾶ καὶ νὰ παρουσιάσωσιν αὐτὸν ὡς πρᾶγματι ἦτο, ἀπηλλαγμένον τῶν προκαταλήψεων ὠρισμένων βιογράφων του, τοποθετοῦντες αὐτὸν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν συνθηκῶν τῆς ἐποχῆς του καὶ κρίνοντες τοῦτον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κρατουσῶν τότε ἀντιλήψεων. Ὁ συγγραφεὺς, ἐργασθεὶς εὐσυνειδήτως προσεπάθησε εἰς τὴν περισπούδαστον αὐτὴν μελέτην νὰ ἐξάρη τὴν δικαιοσύνην τοῦ 'Αλῆ Πασᾶ, συγκρίνων αὐτὴν μετὰ τὴν τῶν προγενεστέρων Πασάδων, καθὼς καὶ μετὰ τὴν τῶν διαδόχων του, μετὰ τὴν δικαιοσύνην τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ μετὰ τὴν τῶν αὐστηρῶν Κοινοτικῶν Χριστιανικῶν Δικαστηρίων. Ὁ 'Αλῆ Πασᾶς δὲν ἦτο, ὅσος εἶναι γνωστὸς ἐκ τῆς γνωστῆς ἱστορίας, ἢ ὅποια ὠμίλησε δι' αὐτὸν μετὰ προκαταλήψεως. Ὑπῆρξεν ἕνας δεσπότης, ὡς καὶ τόσοι ἄλλοι τῆς ἐποχῆς του. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς σπουδῆς τῆς Μακεδονικῆς ἱστορίας τὸ πολῦτιμον ἔργον τοῦ κ. Ζώτου, εἶναι ἐνδιαφέρον, διότι μᾶς δίδει πληροφῶριαν ἐπὶ ζητημάτων, ἀφορώντων εἰς αὐτὴν, ὅπως εἶναι τὸ τῆς κτήσεως τῶν τσιφλικίων, τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἱστορίας τῶν Μακεδόνων, ἐν οἷς καὶ τοῦ Γραμματικοῦ, οἱ ὅποιοι ἐχρημάτισαν ὑπουργοὶ του, κ. ἄ. Περί τὸ βιβλίον τοῦτο ἠγέρθη μέγας θόρυβος ἐκ μέρους ἐκείνων — ἀδίκως ὅμως — οἱ ὅποιοι θέλουσι νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ μεγαλοφυῆς 'Αλῆ Πασᾶς, ὁ « Κολοσσός » κατὰ τὸν Βικτωρα Οὐγκώ, ὅσος τὸν διέσωσεν εἰς ἡμᾶς ἡ ἱστορία τοῦ παρελθόντος.

Ὑπερβολὰς τινὰς βεβαίως τοῦ συγγραφέως διεπιστώσαμεν καὶ ἡμεῖς· ἡ συμβολὴ ἐν τούτοις αὐτοῦ διὰ τὴν νεωτέραν μας ἱστορίαν εἶναι ἀναμφισβήτητος.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

'Ιωάννου Φωτοπούλου, 'Ιστορία τῆς Σελίτσης - 'Ερατύρας. 'Απὸ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους μέχρι τοῦ 1912 καὶ ἐν μέρει μέχρι σήμερον.
'Αθήναι. Σελ. 161.

Ἡ συνθήκη τῆς συγγραφῆς πραγματειῶν περὶ τῆς ἱστορίας πόλεων καὶ κωμπολέων « ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων », ἀρκούντως διαδεδομένη παρ' ἡμῖν, δὲν εἶναι ἐπιδοκιμαστέα, ἰδίως μάλιστα ὅταν τὰ περὶ τῆς ἱστορικῆς συνεχείας καὶ ζωῆς τῶν συνοικισμῶν τούτων εἶναι σκοτεινὰ καὶ ἢ ἐξακρίβωσις τῶν κατ' αὐτοὺς γεγονότων ἀπαιτεῖ προσπάθειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Βεβαίως ὑπάρχουν καὶ τοιαῦτα βιβλία ἀξιωμαθόμενα· αὐτὸ ὅμως δὲν δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Φωτοπούλου, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται ὡς κλασσικὸν παράδειγμα ἀτελοῦς μελέτης « ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ».

Περί τῆς Σελίτσης καὶ τῶν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν προκυψάντων πορισμάτων ἔχει γράψει ὁ κ. Κεραμόπουλλος ('Ανασκαφαὶ καὶ ἔρευναι ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ, 'Αρχαιολ. Ἐφημερίς 1932), τοῦ ὁποῖου τὸ δημοσίευμα παραθέτει αὐτούσιον ὁ συγγραφεὺς (σελ. 22 - 52).

Ἡ λεπτομερὴς ἐξέτασις τῶν ἐλλείψεων τοῦ βιβλίου παρέλκει· σημειοῦμεν μόνον ὅτι τὸ κεφ. περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῆς 'Ερατύρας στηρίζεται ἐπὶ ὑποθέ-

σεων και πιθανοτήτων. « Ἡ Σέλιτσα φαίνεται να ἴδρυμα ρωμαϊκῆς ἐποχῆς ... » γράφει· παρόμοιαι φράσεις, προχείρως συλλεγόμεναι, εἶναι καὶ αἱ ἀκόλουθοι : « ἐπειδὴ φαίνεται να ἐξηκολούθουν αἱ ἐπιδρομαὶ καὶ ἀργότερον » « εἰς τὸ Βλάτοϊ θὰ κατῴκουν μόνον τὸ καλοκαίρι », « Βλάχοι ἐπίσης θὰ ἐγκαταστάθησαν », « πάντως ὁ μὴ θὰ ἐκτίσθῃ », « ἀποδεικνύεται ὅτι καὶ ἡ Σελᾶτεια ἦτο σπουδαία πόλις » (χωρὶς νὰ ἐξη ἀποδειχθῇ), « ἡ Σέλιτσα ἤμποροῦσε νὰ γείνη μία μεγαλυτέρα πολιτεία, ἂν εἶχε... » κ.ἄ.

Εἰς πολλὰς σελίδας τοῦ βιβλίου συναντᾷ κανεὶς ἀνακριβεῖας ἐξωφθάλμους, λαογραφικὰ στοιχεῖα ἐγκατεσπαρμένα καὶ τὸ σπουδαιότερον ὁ ἀναγνώστης γνωρίζει τὸν ὑδρόμυλον τοῦ Ἰω. Φωτοπούλου, ὁ ὁποῖος μῦλος μνημονεύομενος πολλαχοῦ, ἀνυψοῦται εἰς ἱστορικὸν μνημεῖον, περὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἔλεγε τις, ὅτι περιστρέφεται ἡ ἱστορία τῆς Σελίτσης.

Σημαντικὰ διὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι 7 (ἀνέκδοτα ;) τουρκικὰ ἔγγραφα ἐν μεταφράσει, χρονολογίας 1821 - 1835, τὰ ὁποῖα ὁ μὴ, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρουσιάζονται καὶ τῆς μυστικότητος τῆς ἀποκτήσεως μεθ' ἧς περιβάλλονται δὲν γνωρίζω ἂν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀνεπιφυλάκτως.

Παρὰ πάντα ταῦτα τὸ βιβλίον μᾶς δίδει πολλὰς πληροφορίας καὶ στοιχεῖα, δυνάμενα νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ μίαν ἀκριβεστέραν καὶ μᾶλλον μεθοδικὴν ἔκθεσιν τῶν σχετικῶν μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Σελίτσης.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἀντώνη Γ. Θεοδωρίδη, Ἡ δραματικὴ συμβολὴ τῆς Θεσσαλονίκης στὸν Ἄγωνα τοῦ 1821. Ἱστορικὸ ῥεπορτάζ. Θεσ)νίκη 1940. Σελ. 80.

Ἡ ἱστορία τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 δὲν ἔχει μελετηθῆ πλήρως ἀκόμη· ὅπως δὲν ἐμελετήθη ἐπαρκούντως καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Μακεδονίας εἰς τὸν Ἄγωνα. Ἡ ἀναληφθεῖσα ὁμῶς τελευταίως προσπάθεια ἤρchiσε ν' ἀποδίδῃ τοὺς καρπούς της. Ὁ κ. Θεοδωρίδης ἠθέλησε νὰ προσθέσῃ κάτι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Θεσ)νίκης, ἐκλέγων μίαν ἀπὸ τὰς τραγικωτέρας περιόδους αὐτῆς, τὴν περίοδον τῆς ἐπαναστατικῆς δράσεώς της κατὰ τὸν Ἄγωνα. Ἡ ἐκλογή αὐτὴ ἐστάθη πολὺ ἐπιτυχῆς, διότι ἡ περίοδος αὐτὴ εἶναι σκοτεινὴ, καθ' ὅσον εἶναι τόσοσιν ὀλίγοι αἱ πηγαὶ καὶ ὀλίγον τὸ φῶς τὸ διαχέομενον ἐπὶ τῶν δραματικῶν γεγονότων της. Ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὰ τραγικὰ συμβάντα, ἐκθέτει ὅσας ἀρχεὶακὰς πληροφορίας κατῶρθωσεν ὁ ἴδιος νὰ συλλέξῃ καὶ ἀποφεύγει νὰ φορτώσῃ τὸ βιβλίον του μετὰ εἰδήσεις καὶ σημειώσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ καθίστων τοῦτο ἀπρόσιτον εἰς ἐκείνους, διὰ τοὺς ὁποῖους κυρίως ἐγράφη, ζημιῶν οὕτω τὴν προσπάθειαν καὶ τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἔθεσε : νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς πολλοὺς μίαν ἐξαιρετικὴν σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς Θεσσαλονίκης, διὰ « νὰ μὴ ξεχνιέται παραχῶ μὲνη — ἡ ἱστορία — στ' ἀραχνιασμένα βᾶθη τῶν ἀρχείων ».

Εἰς τὴν μελέτην τοῦ κ. Θεοδωρίδης χαρακτηρίζει τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἄγωνα, παραθέτων γνώμας ἀνδρῶν λαβόντων μέρος εἰς αὐτόν, σκιαγραφεῖ συντόμως τὴν δρᾶσιν πολλῶν τέκνων τῆς Θεσσαλονίκης, ὡς τοῦ Γρηγορίου Ζαλῦκη ἢ Ζαλῦκογλου καὶ τῶν Μακεδόνων μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ἐκθέτει τὴν κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς πόλεως, περιγράφει τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἀγῶνος ἐν Χαλκιδικῇ καὶ ἐξιστορεῖ κατόπιν τὰ δραματικὰ